

KUOPIO

ILO

OLLA

NUORI!

**Nuorisopalveluiden toimintaohjelma
2017 – 2020**

Sisällys

Johdanto.....	2
1 Nuorisotyö kasvattaa kansalaisuuteen	2
1.1 Arvopohja – osallisuus, dialogisuus, yhdenvertaisuus	2
1.2 Nuorisolaki	3
1.3 Kuopion nuorisopalvelut	4
2 Nuorisotyön muutostekijät	4
3 Nuorisopalveluiden toiminta ja tavoitteet.....	6
3.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys	6
3.2 Kouluihin suuntautuva nuorisotyö.....	8
3.4 Kulttuurisuus nuorisotyössä	11
3.5 Digitaalisuus nuorisotyössä.....	13
3.6 Monialainen yhteistyö	14
4 Nuorisopalveluiden saavutettavuus ja osaamisen varmistaminen	16
4.1 Nuorisopalveluiden palveluverkoston tasot	16
4.2 Osaamisen ja työhyvinvoinnin varmistaminen	17
5 Nuorisotyön arviointi.....	19
5.1 Tunnusluvut.....	19
5.2 Laadulliset arviointityökalut.....	20

Johdanto

Kuopion nuorisopalveluiden toimintaohjelma 2017 – 2020 on laadittu Kuopion nuorisopalveluiden toiminnan ohjaamiseksi sekä kehittämisen suuntaamiseksi seuraavan viisivuotiskauden aikana. Toimintaohjelma antaa ammatilliselle nuorisotyölle raamit, joiden sisällä nuorisotyötä tehdään alueelliset erityispiirteet ja tarpeet huomioiden. Ohjelma on pyritty rakentamaan lähelle konkreettista nuorisotyötä niin, että jokainen nuorisonohjaaja voi saada siitä tukea omalle ja tiiminsä työlle. Näin toimintaohjelma toimii samassa roolissa kuin paikalliset opetussuunnitelmat perusopetuksessa. Yhteistyökumppaneille ja päättäjille antaa kattavan kuvan ammatillisesta nuorisotyöstä Kuopion kaupungissa.

Nuorten kasvu ja elinolot, kaupungin kehittyminen sekä kulttuuriset muutokset haastavat nuorisopalvelut kehittämään toimintatapojaan ja kohdentamaan toimintaansa. Ohjelman valmistelussa on pysähdetty pohtimaan nuorisotyön tulevaisuuden haasteita ja poimimaan niistä keskeisiä teemoja. Konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä on työstetty työryhmissä.

1 Nuorisotyö kasvattaa kansalaisuuteen

1.1 Arvopohja – osallisuus, dialogisuus, yhdenvertaisuus

Nuorisotyötä tehdään vahvalla arvopohjalla osallisuutta, dialogisuutta ja yhdenvertaisuutta edistäen. Sen päätehtäväksi nähdään nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja aktiivisiksi kansalaisiksi kasvattaminen. Arvopohja ohjaa nuorisotyötä, vaikka työn menetelmät vaihtelevat.

Nuorisotyön keskiössä on aina nuori. Tästä lähtökohdasta nuorisotyössä toteutetaan sen arvoja:

Osallisuus

Nuoret suunnittelevat ja tekevät itse. Nuorisonohjaajan tehtävä on tukea nuorten omia projekteja ja ohjata terveisiin valintoihin. Nuoren osallisuutta vahvistetaan yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasoilla.

Nuorisotyö

Antaa nuorelle mahdollisuuden aikuiskontaktiin ja osallistumiseen ilman ajanvarausta tai rekisteröitymistä,

antaa nuoren määritellä itsensä ja tarpeet, joihin hän tarvitsee tukea,

tukee sosiaalista vahvistumista tavoitteellisessa toiminnassa vertaisryhmissä, ja

muuntaa ketterästi omaa toimintaprofiliaan alueen ja nuorten tarpeita vastavaksi.

Dialogisuus

Nuoren annetaan määritellä itsensä, tavoitteensa, tarpeensa ja haasteensa. Nuoria haastetaan omaan ajatteluun ja dialogiin.

Yhdenvertaisuus

Jokainen nuorisonohjaaja kohtaa nuoren arvokkaana yksilönä. Nuorisotalot ovat syrjimättömiä alueita, joissa erilaisuus on sallittu. Yhdenvertaisuutta tukevat menetelmät, keskustelut ja ohjaajien esimerkki tukevat nuorten suvaitsevaisuutta ja avarakatseisuutta.

1.2 Nuorisolaki

Nuorisotyötä ohjaa nuorisolaki, joka korostaa vahvasti nuorten onnellisuutta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Nuorisolain (1285/2016) mukaan nuorisotyö ja nuorisopolitiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyötä voidaan tehdä kunnallisena toimintana, järjestöjen tekemänä sekä näiden yhteistyönä. Nuorisolain mukaan nuoreksi määritellään kaikki 0-29 -vuotiaat.

Nuorten osallisuudesta on säädetty myös kuntalaissa (410/2015), jonka mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen.

Nuorisolain mukaan nuorisotyön tulee:

Lisätä nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia,

tukea nuorten yksilöllistä kasvua,

tukea nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuuksia,

edistää yhdenvertaisuutta sekä

parantaa lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloja.

1.3 Kuopion nuorisopalvelut

Nuorisotyöllä tähdätään laajan ennaltaehkäisyyn. Erityisesti syrjäytymisen riskeihin pyritään vaikuttamaan jo varhaisessa vaiheessa. Nuorisotyön kohderyhmään kuuluvat kaikki kaupungin nuoret, mutta erityisesti 10 - 15 % nuorista elämäntilanne on sellainen, että he tarvitseva syrjäytymisuhan vuoksi kohdennettua työtä ja erityistä tukea.

Nuorisotyön perusta on laaja alueellinen kattavuus ja ammattinuorisohjaajat, jotka tuntevat alueensa erityispiirteet ja tekevät laajasti viranomais- ja järjestöyhteistyötä.

Kuopion nuorisopalvelut:

30 nuorisohjaajaa, joista 10 etsivää nuorisotyöntekijää

Osa-aikaisia työntekijöitä

13 nuorisotilaa, joissa ammattiohjaaja

Kerho- ja harrastetiloja

Yhteistyössä ja toiminnan tarjoajina myös muita kaupungin toimijoita, sekä yli 100 järjestöä ja harrastajaryhmää

Yli 100 tapahtumaa vuodessa

2 Nuorisotyön muutostekijät

Kunnallisen nuorisotyön tulee vastata sekä yhteiskunnallisiin ja nuorisualan laajempiin muutoksiin, että Kuopion kaupungin ja nuorisopalveluiden omiin sisäisiin muutostekijöihin:

- Nuorisualan yleiset muutostrendit
- Yhteiskunnalliset muutostekijät
- Kaupungin sisäiset muutostekijät ja tarpeet
- Nuorisopalveluiden sisäiset muutostekijät

Nuorisopalveluiden muutostekijäkartta

1

Tällä tavoin jaoteltuna toimintaympäristöstä voidaan tunnistaa muutostekijöitä alla olevan kartan mukaisesti:

Kuviossa muutostekijän koko kuvaa sen merkittävyyttä nuorisotyölle. Niistä keskeisimmät ovat punaisia. Olennaisimpina muutostekijöinä nähdään monialaisuuden lisääntyminen, nuorisotyölle asetetut uudet tehtävät ja kasvatukselliset tavoitteet, polarisoituminen, yksinäisyyteen ja elämänhallinnan puutteisiin liittyvät haasteet, palveluverkoston ja kaupungin kasvuun liittyvät muutokset sekä niiden vaikutukset palveluiden alueelliseen saavutettavuuteen. Edellisten johdosta nuorisotyön kasvavat osaamishaasteet ovat merkittävä muutostekijä. Tällä toimintaohjelmalla nuorisopalvelut pyrkii vastaamaan muutostekijäkartassa osoitettuihin ajankohtaisiin ja tulevaisuuden haasteisiin.

3 Nuorisopalveluiden toiminta ja tavoitteet

3.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja sen tukeminen läpäisevät nuorisotyön sen kaikilla tehtäväalueilla. Nuorisotyössä osallisuus nähdään hyvin monitasoisena kokemuksellisenä liittymisen, kuulumisen ja eheän minuuden tunteena, jota jokaisen yksilön tulisi elämän kaikilla osa-alueillaan kokea. Tavoitteena on, että nuorisotyö tukee entistä paremmin nuorten osallisuutta sen eri ilmenemistasoilla.

Tässä kappaleessa on määritelty tavoitteita osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemiseksi. Osallisuuden kokemusten vahvistamisen voidaan kuitenkin nähdä olevan kaikkien eri nuorisotyön muotojen keskeisin tavoite, jolloin osallisuutta käsittelevä kappale linkittyy kaikkiin seuraaviin vahvasti.

Nuori osallisena

Oman elämänsä hallinnassa

Omassa elinpiirissään

Toimintaryhmissä

Vaikuttajaryhmissä

Yhteiskunnassa ja globaalisti

TAVOITE

Nuori kokee osallisuutta omassa elinpiirissään ja asuinalueellaan.

TOIMENPITEET

Alueellinen nuorisotyö tukee koko asuinalueen yhteisöllisyyttä. Nuorisotilan asemaa alueen toiminnan keskuksena vahvistetaan. Nuoret ideoivat ja toteuttavat toimintaa alueilla ja nuorisotiloissa. Nuorisotilojen varaaminen lasten ja nuorten omaehtoiseen toimintaan pidetään sujuvana ja ilmaisena.

Alueen nuorisonohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä alueen muiden kasvattajien ja toimijoiden kanssa. Yhdessä tuotettua toimintaa ja työn jakamista kehitetään.

Kouluille suuntautuva nuorisotyö suunnitellaan säännölliseksi toiminnaksi, jonka sisällöt suunnitellaan yhdessä alueen koulujen kanssa. Koulujen oppilaskunnan ja/tai tukioppilaiden kanssa kehitetään yhteistä toimintaa.

Nuorten innostusta ja ideointia tuetaan toiminnan tuottamisessa. Onnistumiset ja epäonnistumiset käsitellään nuorten kanssa. Kaikista kokemuksista opitaan yhdessä nuorten kanssa.

Ohjaajat seuraavat aktiivisesti oman alueensa tilannetta ja tapahtumia. Etsivät nuorisotyöntekijät toimivat tiiviissä yhteistyössä alueellisen nuorisotyön ja muiden toimijoiden kanssa.

Sosiaalinen media otetaan vahvasti mukaan kohtaamistyöhön. Henkilökohtainen tai ryhmän kontakti nuorisonohjaajaan jatkuu kasvokkaisen kohtaamisen

	jälkeen sosiaalisen median välityksellä.
	Nuoret otetaan mukaan tuottamaan sisältöjä verkkoon ja sosiaaliseen mediaan.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuori tunnistaa mahdollisuutensa vaikuttaa eri vaikuttajaryhmissä.	Nuorisotyön kaikilla tehtäväalueilla tuetaan nuorten mielipiteiden ilmaisua, vaikuttajaryhmiin osallistumista ja yhteisen hyvinvoinnin tavoittelua.
Nuorisovaltuusto vaikuttaa kaupungin päätöksentekoon.	Nuorisopalvelut tukee nuorisovaltuuston toimintaa. Valtuusto organisoidaan uudelleen niin, että jokaisesta yläkoulusta, lukiosta ja ammattikoulusta valitaan kaksi edustajaa (jäsen ja varajäsen) nuorisovaltuustoon. Nuorisovaltuustoa kannustetaan vaikuttamaan kullakin asuinalueella ja koulussa paikallisesti, sekä laajemmin koko kunnan asioihin.
	Nuorisopalvelut tukee alakoulujen kanssa yhteistyössä lasten parlamentin toimintaa.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuori kokee osallisuutta projekti- ja toimintaryhmissä.	Nuorilla on mahdollisuus päästä mukaan tai koota itse toimintaryhmiä, joiden tavoitteena on sosiaalinen vahvistaminen sekä elämänhallinnan ja terveiden vapaa-ajanviettotapojen tukeminen. Toiminta voi olla tapahtuman järjestämisen, vapaaehtoistyön, viestinnän, kansainvälisyyden, erilaisten liikunnan tai taitteen ympärille koottuja. Nuorten omaa ideointia ja heidän itsensä tavoitteiden asettamista tuetaan.
	Nuorten omaehtoista, luontaisissa ryhmissä tapahtuvaa toimintaa tuetaan antamalla toiminnalle tilaa ja tarvittavat välineet. Nuorisonohjaajat tarjoavat tarvittaessa tukensa nuorten toiminnalle.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorten elämän hallinta vahvistuu ja nuoret kokevat olevansa osallisia ja vaikutusvaltaisia omassa elämässään.	Nuorisotyön kaikilla tehtäväalueilla tuetaan nuorten pärjäämistä ja vaikuttamismahdollisuuksia.
	Nuorille korostetaan sitä, että he voivat puhua nuorisonohjaajille luottamuksella omista asioistaan, ja ohjaajat voivat toimia heidän tukenaan eri tilanteissa, esim. moniammatillisissa tapaamisissa.
	Huolehditään, että kunkin koulun yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä on kyseisen alueen nuorisonohjaaja tai nuorisotyön rooli ja yhteistyö suhteessa oppilashuoltoryhmään on muutoin määritelty.

3.2 Kouluihin suuntautuva nuorisotyö

Nuorisotyötä ei suunnata kouluihin ongelmien ratkaisemiseksi vaan sen tarkoitus on monitasoisempi. Nuorisonohjaajan kohtaaminen koululla vahvistaa nuoren sidettä nuorisonohjaajiin ja tarjoaa mahdollisuuden kiinnittyä koulun ulkopuoliseen kasvattavaan toimintaan. Nuorisotyölle kontakti nuoriin kouluajalla on kullanarvoinen. Koulu on paikka, jossa on tavoitettavissa koko alueen nuoriso.

Kouluun suuntautuvan nuorisotyön kulmakivet:

Merkitykselliset kohtaamiset kouluajalla

Silta koulusta vapaa-aikaan

Yhteisöllisyyden, osallisuuden ja kouluviihtyvyyden tuki

Kohdennettu pienryhmätyö

Nuorisotiedotus- ja neuvontatyö

Kasvatuskumppanuus ja tiedonvaihto

Nuorisotilat erilaisina op-

TAVOITTEET	TOIMEPITEET
Nuorisonohjaajat toimivat säännöllisesti kaikilla Kuopion yläkouluilla (ja joillakin alakouluilla). Kouluajalla luodut kontaktit ja kohtaamiset jatkuvat luonnollisena vapaa-ajassa.	Kouluilla vedetään säännöllisesti välituntitoimintaa, jolla on selkeä teema. Aikataulut sovitaan koulujen kanssa lukukaudeksi kerrallaan. Kouluja rohkaistaan järjestämään välitunteja yhteistyössä nuorisotyön kanssa. Eri kouluilla järjestetään pop-up -nuokkareita, joilla on tiedotuksellinen tai toiminnallinen teema ja tavoite. Toimintaa pyritään toteuttamaan yhdessä koulun, seurakunnan ja järjestöjen kanssa. Nuorisotalolla ja kouluilla tapahtuvasta toiminnasta ja sen mahdollisuuksista tiedotetaan nuorille kouluilla ja sosiaalisessa mediassa. Kouluun suuntautuvalle työlle luodaan oma tunnuslukunsa, jolloin sen toteuttamista seurataan systemaattisesti.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisotyö tukee yhteisöllisyyttä ja kouluviihtyvyyttä.	Kaikille 7-luokkalaisille järjestetään ryhmäytyspäivät yläkoulun alkaessa. Ryhmäytyspäivät voivat olla nuorisonohjaajien organisoimat, jolloin opettajat osallistuvat ryhmiensä mukana toimintaan, tai nuorisonohjaajat ovat mukana

	koulun ja mahdollisten muiden toimijoiden kanssa tekemässä ryhmäytymistä. Nuorisonohjaajat toimivat yhteistyössä oppilaskuntien, tukioppilaiden ja niiden ohjaavien opettajien kanssa osallisuutta tukevalla työotteella. Alueen nuorisonohjaajat tukevat alueensa koulusta nuorisovaltuustoon valittuja nuoria luottamustehtävässään.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Kohdennettua työtä vaativat nuoret saavat mahdollisuuksia pienryhmätoimintaan.	Asuinalueilta, nuorisotiloilta ja/tai kouluilta kootaan pienryhmiä. Pienryhmät toimivat prosessinomaisesti niin, että toiminnalla on selkeät tavoitteet, alku ja loppu. Pienryhmätoiminnalle laaditaan oma tunnuslukunsa, jolloin sen toteuttamista seurataan systemaattisesti.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuoret saavat koulussa nuorisonohjaajilta ajantasaista elämäntilanteeseensa liittyvää tietoa.	Nuorisonohjaajat käyvät pitämässä koulussa infotunteja tai tiedotustempauksia. Tarjolla on myös mahdollisuus jatkaa henkilökohtaista vuorovaikutusta nuorisonohjaajan kanssa välittömästi tai vapaa-ajalla.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisotyöstä tulee kouluille luonnollinen kasvatuskumppani.	Nuorisonohjaajat pyytävät koulun säännöllisesti yhteistyöpalaveriin, jossa sovitaan tulevain lukuvuoden toiminnoista ja aikatauluista, kartoitetaan välituntitoiminnan, tiedotuksen ja kohdennetun työn tarpeita sekä jaetaan vastuut. Samalla sovitaan nuorten kanssa noudatettavista säännöistä. Nuorisonohjaajat osallistuvat alueidensa koulujen yhteisöllisiin oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmiin tai nuorisotyön rooli ja yhteistyö suhteessa oppilashuoltoryhmään on muutoin määritelty.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisotilat tarjoavat oppilaille uudenlaisia yhteisöllisyyttä tukevia oppimisympäristöjä.	Nuorisotaloja, -tiloja ja erikoisharrastealueita tarjotaan koulun käyttöön. Opettajia rohkaistaan yhteistyöhön nuorisonohjaajien kanssa.

3.3 Etsivän nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö Vinkkeli jalkautuu kaduille nuorten pariin ja pyrkii ennaltaehkäisevästi vaikuttamaan alueiden nuorten hyvinvointiin. Työn ydin on kohdata ja kuunnella nuorta, sekä tarjota heille vaihtoehtoja ja tukea arkeen. Vinkkelin toiminnassa mukana olevat nuoret ovat pääsääntöisesti pitkäaikaista tukea tarvitsevia nuoria. Vinkkeli vastaanottaa nuorisolain mukaiset yhteydenotot mm. toisen asteen opiskelijoista sekä varusmiespalveluksen kesken jättävistä nuorista. Iso osa Vinkkelin asiakkuuksista muodostuu asuinalueilta jalkautuvan työtöteen kautta.

Etsivän nuorisotyön kulmakivet:

Jalkautuminen nuorten pariin ja paikkoihin, jossa he viettävät vapaa-aikaansa

Kohdennettu pienryhmätyö

Ennaltaehkäisevä työote

Henkilökohtaisen tuen tarjoaminen

TAVOITE

Etsivää nuorisotyötä tehdään jalkautuvana työnä. Nuoriin otetaan kontaktia siellä missä he ovat, ja missä tukea tarvitaan.

TOIMENPITEET

Vinkkelin työntekijät liikkuvat alueilla ja kohdentavat työtä omien havaintojensa perusteella. Vinkkelin tekemä jalkautuva nuorisotyö on säännöllistä ja pitkäjänteistä. Aluetyön painotukset määräytyvät tarpeiden mukaan. Vinkkeli toimii yhteistyössä alueiden muiden toimijoiden kanssa.

Vinkkelin, alueellisen nuorisotyön ja muiden toimijoiden yhteistyötä kehitetään, esim. yhteistyö Sakky:n ja alueen koulujen pienluokkien kanssa.

TAVOITE

Kaikki Vinkkelin työparit toimivat tavoitteellisesti vahvaa kohdentamista vaativien pienryhmien kanssa.

TOIMENPITEET

Työparit toimivat usean pienryhmän kanssa. Pienryhmät muodostuvat nuorten luonnollisista kaveripiireistä tai yksilötuen piirissä olevista nuorista. Kohdennetut pienryhmät voivat saada alkunsa myös yhteistyöstä jonkun toimijan kanssa. Kohdennettu pienryhmä voi olla myös pienluokka, jolloin toiminta suuntautuu koulun ulkopuolelle.

TAVOITE

Jalkautuvan työn sekä ilmoitusten vastaanottamisen ja yksilöllisen tuen suhde työajassa on tarvetta vastaava.

TOIMENPITEET

Jalkautuvan työn tavoitteiden määrittelyä ja arviointia kehitetään.

Nuorisolain mukaisten ilmoitusten määrää seurataan ja resurssia kohdennetaan työparien työtilanteiden mukaan, jotta kaikille työpareille jää aikaa jalkautuvaan, ennaltaehkäisevään työhön alueilla.

Vinkkeli on edustettuna nuoria koskevissa moniammatillisissa työryhmissä.

	Kehitetään yhdessä ilmoitusten antajien (mm. Sakky) kanssa tiedonvaihtoa ja sen oikea-aikaisuutta.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Etsivän nuorisotyön toimintamuodot ovat mallinnetut ja yhteistyökumppanit tuntevat ne.	Vinkkelin toiminnan kehittämistä jatketaan ja työn toiminnankuvausta ja mallinnusta vahvistetaan. Vinkkelin toimintamudoista tiedotetaan keskeisille yhteistyökumppaneille.

3.4 Kulttuurisuus nuorisotyössä

Nuorisotyö edistää osallisuutta tukemalla ja motivoimalla nuorten omachtoista toimintaa sekä tarjoamalla tiloja ja välineitä harrastamiselle. Liikunnalliset ja luovat toiminnot ovat kulttuurisen työn keskiössä. Kulttuurisen nuorisotyön piirissä nuoret sitoutuvat toimintakokonaisuuksiin ja tavoittelevat itsensä määrittelemiä päämääriä.

Kansainvälistyminen tuodaan nuorten lähelle mahdollisuutena, joka on kaikkien käsillä. Nuorten ryhmävaihdot ja kotikaupungissa tapahtuvat kulttuurien kohtaamiset mahdollistavat kansainvälistymisen ja kielitaidon harjaannuttamisen.

Nuorisotyön piirissä nuoret pääsevät toteuttamaan itseään ilman suuria rahallisia resursseja tai massiivista huoltajan tukea. Kulttuurinen ja liikunnallinen harrastaminen sekä kansainvälisyys ovat kaikkien oikeus.

Kulttuurisuus nuorisotyössä

Tiloja ja mahdollisuuksia

Omaehtoisuus, itseilmaisu, luovuus ja liikunta

Esiintymismahdollisuudet ja alakulttuurien näkyväksi tekeminen

Avointa ja helposti saavutettavissa, maksuttomuus tai pienet maksut

Tapahtumat

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

TAVOITE	TOIMENPITEET
Kulttuurisen itseilmaisun, liikunnan ja harrastamisen mahdollisuudet ovat jokaisella	Jokaisella nuorisotalolla satsataan toiminnan monipuolisuuteen, jolloin luovia harrastuksia, -projekteja ja liikuntaa pääsevät harrastamaan ilmaiseksi kaikki sitä haluavat nuoret.
	Itseilmaisun ja luovuuden ohjaamisen menetelmiä jaetaan ohjaajien kesken.

nuorisotalolla keskeisessä roolissa.	Musiikin, liikunnan ja kädentaitojen lisäksi huolehditaan digitaalisten kerhon ja pelikulttuurien roolista nuorisotyössä.
	Nuorisotaloilla huolehditaan siitä, että nuorilla on mahdollisuus suunnitella ja toteuttaa toimintaa sekä päästä esiintymään oman nuorisotalon tai isomman yleisön eteen.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisopalvelut järjestää vuosittain veto-voimaisen nuorisotapahtuman (tai useamman) yksin tai kumppanina.	Kulttuuriareena 44 toimii kulttuurisen nuorisotyön tapahtumien keskeisenä paikkana. Tapahtumatoimintaa viedään myös asuinalueille. Tapahtumien järjestämisessä nuoret otetaan keskeiseen roolin suunnittelussa ja toteutuksessa. Korostetaan muiden alueiden toimijoiden kanssa yhdessä tekemistä. Tapahtumat pidetään ilmaisina tai niihin on hyvin pieni maksu, jottei kenenkään osallistuminen jäisi rahasta kiinni.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisopalvelut edistää nuorten kansainvälistymistä.	Nuorten kanssa tehdään kansainvälisiä nuorisovaihtoja vuosittain. Nuorten kansainvälisiin projekteihin rekrytoinneissa huolehditaan siitä, että mukaan pääsevät myös ne nuoret, joilla ei ole kokemusta ulkomaanmatkoista. Nuorisopalvelut tarjoaa eurooppalaisille nuorille mahdollisuuden tulla vapaaehtoistyöhön nuorisotyön pariin Kuopioon. Samalla toimitaan myös nuorten lähettäjäorganisaationa eurooppalaisiin vapaaehtoistöihin.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisopalvelut edistää suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä.	Erilaisuus, samanarvoisuus ja suvaitsevaisuus pidetään teemoina esillä arjen käytännöissä, tapahtumissa ja viestinnässä. Nuorisotiloissa korostetaan syrjimättömyyttä. Monikulttuurisuus otetaan huomioon henkilöstön voimavarana ja osaamisessa.

3.5 Digitaalisuus nuorisotyössä

Digitaalisuudesta on tullut viime vuosien aikana yksi nuorisotyön keskeisistä menetelmistä. Toimintaympäristöinä verkko, sosiaalinen media sekä pelimaailma ovat kohtuullisen uusia, eikä sen kaikkia nuorisotyöllisiä mahdollisuuksia vielä hallita. Kuten muussakin nuorisotyössä, oleellista digitaalisessa työtöteessä on vuorovaikutus nuorten kanssa. Kasvotusten tapahtuneen kohtaamisen luonteva jatko on digitaalisessa ympäristössä. Nuoret tulee nähdä aktiivisena sisällön tuottajana, jolloin nuorisonohjaajan rooli on toimia kannustajana.

Digitaalisen nuorisotyön avaimet:

Sosiaalinen media - vuorovaikutus henkilökohtaisesti ja ryhmien kanssa

Sosiaalisen median kanavat kasvotusten tapahtuneen kohtaamisen täydentäjänä

Tiedotus, verkkojulkaisut

Nuoret sisällön tuottajana

Mediakasvatus

Digitaaliset pelit, pelillisuus

Verkkonuorisotyö valtakunnallisena kohtaamistyylinä

TAVOITE	TOIMENPITEET
Digitaalisen työmuodon perusteet ovat kaikkien ohjaajien osaamista ja he käyttävät sitä yhtenä nuorisotyön menetelmänä. Laitteet ja välineet ovat tarkoituksenmukaiset.	Nuorisonohjaaja koulutetaan niin, että kaikki tiedostavat digitaalisuuden tarjoamat mahdollisuudet ja merkityksen nuorille sekä osaavat soveltaa osaamistaan eri tarpeita vastaavaksi. Nuorisotyössä otetaan käyttöön ajankohtaisia sovelluksia jatkuvasti. Käytettävät sovellukset määritellään puolivuositain. Ohjaajilla on mahdollista saada koulutusta niiden käyttöön. Digitaalisia työvälineitä päivitetään niin, että ne ovat tarkoituksenmukaisia. Laitteiden ja välineiden hankinta- ja päivitystahti arvioidaan vuosittain.
Kaikilla nuorisonohjaajilla on mediakasvatustaidot	Nuorisonohjaajille järjestetään koulutusta mediakasvatustaitoihin. Taitojen hallinnassa korostetaan mediakasvatuksen osaamista sekä kasvokkain tapahtuvassa kohtaamisessa että verkossa.
Nuorisotyön tuottama verkkosisältö on ajan-	Nuorisotyön verkkotiedotusportaali Po1nt-Kuopio päivitetään vuoden 2017 aikana. Nuorisotalojen sivut Po1ntissa yhdenmukaistetaan ja sisällöt määri-

tasaista ja vastaa nuorten tarpeita sekä kiinnostuksen kohteita.	tellään yhdessä. Nuoret otetaan mukaan tuottamaan sisältöjä verkkosivustolle.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Aktiivinen sosiaalisessa mediassa toimiminen ei rajoitu pelkästään tiedotukseen, vaan sosiaalinen media toimii aktiivisen vuorovaikutuksen alustana nuorten kanssa.	Huolehditaan, että kullakin alueilla ja nuorisotilalla on julkaisuja keskeisissä, yhdessä määritellyissä sosiaalisen median kanavissa. Niiden kautta nuoret saavat ajantasaista tietoa ja tunnelmia nuorisotyöstä ja eri toiminnoista.
	Nuoria haastetaan vuorovaikutukseen sosiaalisen median eri kanavissa ja heidät otetaan mukaan tuottamaan niihin sisältöjä.

3.6 Monialainen yhteistyö

Monialaisen työotteen lähtökohtana on nuoren oikea-aikaisempi, sujuvampi ja tarkoituksenmukaisempi kohtaaminen ja tuki. Nuorisotyön monialaisuutta onkin syytä tarkastella sen kaikilla tasoilla; käytännön nuorten ohjaustyöstä hallinnon, suunnittelun ja laajempaa koordinaatioita tekevän yhteistyön tasoille saakka.

Monialainen työ kaikilla tasoilla nähdään tärkeänä. Vuorovaikutus ja tiedonkulku eri tasoilla tapahtuvan monialaisen työn välillä tulisi olla katkeamatonta, jotta kokonaisuuden koordinointi onnistuisi.

Nuorisotyön monialaisuus eri tasoilla:

Alueilla toteutettava monialaisuus ohjaustyössä, osaamisen yhdistäminen

Nuorisotyöntekijä nuoren tukena nuoren moniammatillisissa tapaamisissa

Alueelliset monialaiset tiimit ja oppilashuoltoryhmät

Kaupungin nuorten palveluiden monialainen kehittäminen

Kuopion monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Valtakunnalliseen monialaiseen työhön ja päätöksentekoon vaikuttaminen

TAVOITE	TOIMENPITEET
Monialainen työote on jokaisella alueella arkea ja palvelee työn jakamista, kohdentamista, tiedon jakamista sekä kasvatuskumppanuutta.	Nuorisonohjaajat kartoittavat oman alueensa yhteistyökumppanit ja kohde-ryhmän kanssa työtä tekevät ammattilaiset sekä huolehtivat säännöllisestä vuorovaikutuksesta näiden kanssa. Nuorisonohjaaja osallistuu alueen monialaisiin tiimeihin ja koulujen yhteisöllisiin oppilasryhmiin.
	Yhteistyöverkostoissa (esim. koulu ja sosiaalityö) korostetaan nuorisonohjaajan mahdollisuutta osallistua nuoren tukena (ja luvalla) häntä koskeviin palavereihin. Nuoria tiedotetaan tästä mahdollisuudesta.
	Toimintaa tuotetaan entistä enemmän moniammatillisten työryhmien ja -parien voimin. Eri ammattiryhmien toisilta oppimista korostetaan ja hyödynnetään.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisopalveluilla on oma roolinsa kaupungin lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden kehittämisessä ja arvioinnissa.	Nuorisopalvelut kehittää nuorten monialaisen ohjaus ja palveluverkoston roolia nuorten hyvinvoinnin ja palvelujen saatavuuden monialaisena arvioijana ja lausuntojen antajana. Ryhmän toiminnan läpinäkyvyyttä korostetaan.
	Nuorten monialaisen palveluverkoston kokoonpanoa arvioidaan vuosittain ja huolehditaan, että verkostossa ovat mukana keskeiset toimijat mm. tehallinnosta, järjestöistä, Vamoksesta, poliisista ja toisen asteen koulutuksesta. Muuttuvat rakenteet (sote) huomioidaan erityisesti.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisotyössä toimitaan dialogisesti niin, että eri tasoilla tehtävästä monialaisesta työstä hankittu kokemus ja tiedot saadaan muilla tasoilla toimivien käyttöön.	Alueilla toimivat monialaiset ryhmät kokoavat kokemuksellista tietoa ja välittävät sen kaupungin lasten ja nuorten monialaiselle ryhmälle. Monialainen ryhmä viestii alueille ja tukee työtä alueilla. Lasten ja nuorten monialainen työryhmä kokoaa saamansa kokemuksellisen tiedon ja välittää tarvittaessa sitä eteenpäin kaupungin hyvinvointiryhmään. Kokemuksellisen tiedon roolia tilastotietojen rinnalla korostetaan.

4 Nuorisopalveluiden saavutettavuus ja osaamisen varmistaminen

4.1 Nuorisopalveluiden palveluverkoston tasot

Kuopion kaupunki on määritellyt kaupungin palveluiden tasot *Kuopion palveluverkosto vuonna 2013 ja palvelut kaupunkirakenteessa vuoteen 2025* -asiakirjassa. Palvelut on määritetty neljälle eri tasolle palvelukeskittymän koon mukaisesti. Nuorisopalveluiden kehittämisessä mukaillaan tätä palveluverkkosuunnitelmaa.

Kuopion nuorisopalveluiden verkostanalyysi laaditaan 2018 – 2020

Vuosina 2018 - 2020 laaditaan nuorisopalveluiden verkostanalyysi, jossa tehdään kattava tarkastelu asuinalueittain nuorisopalveluiden saavutettavuudesta sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja tarpeista. Asuinalueiden tarpeita arvioidaan useista näkökulmista; ikärakenteen, sosioekonomisen aseman, vapaa-ajan toimintamahdollisuuksien, joukkoliikenteen saatavuuden, kouluterveyskyselyistä havaittujen trendien sekä nuorisonohjaajien kentällä tekemien havaintojen perusteella. Tällä tavoin kukin asuinalue sijoitetaan palvelutarkastelun neljälle eri tasolle. Nuorison tarpeita korostava analyysi mahdollistaa sen, että jotkut asuinalueet saattavat tulla ammatillisen nuorisotyön näkökulmasta määritellyiksi erikokoisiksi palvelukeskittymiksi, kuin millaisiksi ne on kaupungin kokonaispalvelutarkastelussa määritetty.

Nuorison palveluiden saavutettavuudessa huomioidaan muiden palveluiden tapaan se, että keskusta ja aluekeskukset ovat saavutettavissa julkisilla kulkuvälineillä kohtuullisen helposti myös muilta asuinalueilta. Myös nuorten luontainen liikkuminen kouluihin ja oppilaitoksiin suuntautuu kohti näitä keskuksia. Lähipalveluiden alueilla nuoria rohkaistaan hakemaan palveluita palvelu- ja aluekeskuksista. Kohdennetuissa toiminnoissa, kuten etsivän nuorisotyön piirissä, huomioidaan juuri ne nuoret, jotka tarvitsevat tukea löytääkseen itselleen tarpeelliset palvelut.

Seuraava taulukko esittää pelkistetysti nuorisopalveluiden toiminnan vähimmäistason kullakin kaupungin määrittämällä palvelutasolla. Asuinalueet sijoitetaan kullekin palvelutasolle vasta verkostanalyysin valmistuttua.

PALVELUTASO	PALVELUN SISÄLTÖ
Keskusta	▪ Säännöllinen nuorison tapahtumatoiminta, ▪ Nuorisovaltuusto ja lasten parlamentti ▪ Etsivä nuorisotyö Vinkkeli ▪ Viikoittaista nuorison iltatoimintaa nuorisopalveluiden ja järjestöjen tuottamana
Aluekeskus	▪ Nuorison tapahtumatoimintaa ▪ Viikoittaista nuorison iltatoimintaa nuorisopalveluiden ja järjestöjen tuottamana ▪ Etsivä nuorisotyö Vinkkelin aluepiste
Palvelukeskus / -kylä	▪ Säännöllistä, muttei välttämättä viikoittaista nuorison iltatoimintaa, nuorisopalveluiden tai järjestöjen tuottamana. ▪ Etsivä nuorisotyö Vinkkeli jalkautuu kaduilla kaupunkialueella.
Lähipalveluja	▪ Yksittäisiä nuorille suunnattuja toimintoja alueen tarpeen mukaisesti nuorisopalveluiden ja järjestöjen tuottamana ▪ Nuoria rohkaistaan hakemaan palveluja isommista palvelu- ja aluekeskuksista. ▪ Etsivä nuorisotyö Vinkkeli jalkautuu kaduilla kaupunkialueilla tarpeen mukaisesti. ▪ Nuorison määrää suhteessa asukaslukuun seurataan.

4.2 Osaamisen ja työhyvinvoinnin varmistaminen

Nuorisotyö on jatkuvassa muutoksessa pyrkiessään seuraamaan yhteiskunnan ja nuorisokulttuurin muutoksia. Valtakunnalliset nuorisotyölle asetetut vaateet ja moniammatillisuuden korostuminen työssä vaativat työn ja osaamisen kehittämistä. Myös yhteiskunnan digitalisoituminen, uudet päihheet, nuorten koulutuksen haasteet ja polarisoituminen vaikuttavat nuorisotyön menetelmiin ja työtapoihin.

Nuorisonohjaajien osaaminen on laaja-alaista kasvatustyötä, jonka ydin on ryhmäprosessien ymmärtämisessä ja ohjaamisessa. Nuorisotyön mahdollisuudet vaikuttaa nuorten elämäntilanteeseen ja

valintoihin onkin merkittävä. Tämä vaatii henkilöstön jatkuvaa ajan hermolla pysymistä ja ilmiöiden ja muutostekijöiden analysointia. Vaativa kohtaamistyö ilta- ja viikonloppuisin voi olla kuormittavaa, joten työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota.

TAVOITE	TOIMENPITEET
Henkilöstön osaaminen ja koulutuksen tarpeet tunnistetaan. Koulutusta kohdennetaan tarpeita vastaavasti.	Nuorisopalveluissa tehdään osaamiskartoitus vuosien 2017 - 2018 aikana. Järjestetään koulutusta niillä työn osa-alueilla, joissa osaamiskartoituksessa on havaittu tarvetta.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Henkilöstön koulutukset ja teemapäivät tukevat Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden toimintaohjelman 2017 - 2020 toteutumista.	Järjestetään toimintaohjelmassa määriteltyjen teemojen mukaisia koulutuksia ja teemapäiviä, joiden tarkoitus on tukea toimintaohjelman toteutumista sekä osaamisen ja työtapojen yhdenmukaistamista. Suunnitellut koulutukset ja teemapäivät: Orientaatio digitaalisuuteen nuorisotyössä, 4/2017 Digitaalisuus nuorisotyössä 3 teemapalaveria, syksy/2017 Kouluun suuntautuvan nuorisotyön teemapäivä, syksy/2017 Osallisuuden tukeminen nuorisotyössä eri tasoilla -teemapäivä, 2018 Itsearvioinnin ja nuorten auditoinnin hyödyntäminen työn suunnittelussa ja kehittämisessä, 2018 - 2019 Monialaisuus nuorisotyössä, 2018 - 2019
TAVOITE	TOIMENPITEET
Nuorisopalveluiden henkilöstön koettu työhyvinvointi on parantunut kaupungin teettämien hyvinvointikyselyiden perusteella.	Varmistetaan työntekijöiden saama tuki esimieheltä, työyhteisöltä ja työterveydeltä. Säännölliset ryhmäkehityskeskustelut Työlle laaditaan yhdessä tavoitteet ja niitä seurataan dialogissa työntekijöiden ja esimiehen/johdon välillä. Mahdollistetaan työntekijöiden osallistuminen ryhmätyönohjaukseen.
TAVOITE	TOIMENPITEET
Toimiva nuorisopal-	Työyhteisön yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemisen mahdollisuuksia lisä-

**veluiden työyhteisö
tukee työn tekemistä
ja työssä jaksamista.**

tään työn suunnittelulla niin, että työntekijät tekevät entistä enemmän yhteistyötä eri toimipisteiden välillä, toteuttavat yhteisiä projekteja sekä muodostavat työpareja ja -ryhmiä eri tavoin.

5 Nuorisotyön arviointi

5.1 Tunnusluvut

Nuorisotyötä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti määrällisesti ja laadullisesti. Ennaltaehkäisevän työn tuloksen arviointia haastaa se, että kunkin yksilön elämän lähtökohdissa ja elinpiirissä on lukuisia muuttujia. Tarkoin valittujen tunnuslukujen keräämisellä ja niitä vertailemalla olemassa olevaan tutkimustietoon, voidaan kuitenkin päätellä paljon työn vaikutavuudesta.

Nuorisopalveluille on laadittu uudet tunnuslukumittarit vuoden 2017 alusta. Tilojen käyttöastetta seurataan kävijämääriä sekä käyttötunteja tilastoimalla. Kasvatuksellista työtä kuvaavat esimerkiksi kasvatuksellisessa kontaktissa nuorisohjaajiin vuoden aikana olevien nuorten lukumäärää, nuorten kotiin tehdyn yhteistyön sekä kouluihin suuntautuvan työn määrä. Tavoitteellista pienryhmätoimintaa pidetään erityisen arvokkaana, joten myös sen määrää ja tavoitettavuutta seurataan. Ennaltaehkäisevässä työssä keskeistä on kohdentaa työtä niin sanottuihin riskiiltoihin. Tästä syystä perjantai-, viikonloppu- ja lomatoimintaa kuvataan omilla tunnusluvuillaan.

Keskeiset tunnusluvut nostetaan kasvun ja oppimisen lautakunnan ja kaupungin valtuuston tarkasteluun vuosittain. Kansallista vertailua tunnuslukujen pohjalta tehdään Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkoston, Kanuunan, jäsenkuntien kanssa.

Tuloskorttiin nousevat tietyt indikaattorit, jolloin työn tuloksellisuudesta saadaan tietynlasta informaatiota.

Nuorisotyön määrällinen ja laadullinen arviointi:

Tunnusluvut ja tuloskortti

Alueellisen työn
itsearviointit

Alueellisen nuorisotyön
nuorten tekemät auditoinnit

Kansallinen vertailu
(Kanuuna-kunnat)

5.2 Laadulliset arviointityökalut

Ennaltaehkäisevän työn tuloksen ja sen paranemisen seuranta on hienovaraista työtä, jossa tietoa työn laadusta ja vaikuttavuudesta kerätään eri lähteistä. Nuorisotyön tuloksia arvioidaan myös laadullisten tiedonkeräämismenetelmien avulla. Nuorisopalvelut käyttää omassa arvioinnissaan vuosittain kaikilla nuorisotaloilla Kanuuna-kuntien kehittämää alueellisen nuorisotyön itsearviointilomaketta. Keväisin tehtyjä itsearviointeja käytetään hyödyksi seuraavan toimintakauden suunnittelussa.

Vuoden 2016 lopussa nuorisopalveluissa kehitettiin nuorten käyttöön nuorisotyön auditointilomake. Tällä nuoret arvioivat oman nuorisotilansa saavutettavuutta, ohjaajien toimintaa ja lähestytävyyttä, nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tiedotusta ja aktiivisuutta sosiaalisessa mediassa. Myös kiusaamiseen ja ystävyyssuhteisiin kiinnitetään huomiota.

Nuorisopalveluiden oman arviointi- ja tilastointityön lisäksi asuinalueiden nuorten hyvinvoinnista ja tarpeista saadaan tietoa mm. kouluterveyskyselyistä. Näitä tietoja yhdessä analysoimalla on mahdollista saada arvokasta tietoa nuorisotyön tarpeesta ja vaikuttavuudesta kullakin asuinalueella.

